

บทที่ 4

รูปเคารพ และบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ

ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่เกี่ยวกับรูปเคารพ

จากการที่ชาวจีนมีความเชื่อในเรื่องวิญญาณ ความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ ความเชื่อในเรื่องสวรรค์ ความเชื่อในเรื่องธรรมชาติว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้ชาวจีนนับถือเทพเจ้าเป็นจำนวนมาก เทพเจ้าสำคัญที่ชาวจีนเคารพนับถือ นอกเหนือจากจะสถิตย์เชิญเพื่อกราบไหว้ภายในบ้าน ส่วนใหญ่จะประดิษฐานตามวัดจีน ศาลเจ้า หรือ โรงเจต่าง ๆ จากการศึกษาวิจัยพบรูปเคารพสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวจีนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ประดิษฐานตามศาสนสถานสำคัญที่ชาวจีนนับถือจำนวนมากที่สำคัญ ได้แก่ พระศากยมุนี (เป็นศาสดาของชาวพุทธ ส่วนใหญ่พระพุทธรูปอยู่ในปางยืนเท้าเปล่าพระเกศาถูกปลง และทรงสายสิญจ์) พระอมิตพุทธ หมายถึง แสงสว่างที่ไม่มีที่สิ้นสุด พระพุทธรูปมักถูกจำลองในรูปพระเกศาสั้น พระกรยาว พระกรรณยาน ถือเป็นสัญลักษณ์ของความมีอายุยืน) ตี้จิ้งอ้วงผ่อสัก (รูปปั้นเป็นพระจีนใส่หมวก ครองจีวร มือถือไม้เท้าขจร และประทับนั่งบนเสื่อ เป็นพระโพธิสัตว์ที่คุ้มครองมนุษย์และขุนนรกอีก 10 ชั้น) เจ้าแม่กวนอิม พระโพธิสัตว์ปางต่าง ๆ เช่น พระศรีอารยเมไตรย (พระสังกัจจายน์) ปัญจวัคคีสี่องค์ (โหวงซุก) จักรพรรดิหยก (หยูซาง) ราชนิแห่งสวรรค์ (เทียนโซว) เจ้าแม่ทับทิม โป๊ยเซียน (ฮกลกซิว) จักรพรรดิหึงเก้า (เกี้ยวฮวงซุกโจ้ว) หมอยา (เซียนซือกง) เทพเจ้าดาวเหนือ ดาวใต้ (ลัมสินปักเต้า) เทพแห่งความมั่งคั่ง (ไล่ซิงเอี้ย) เทพเจ้าแห่งโชคชะตา ตี้จิ้งอ้วงผ่อสัก (พระผู้ทำหน้าที่รักษาวิญญาณของโรงเจ) ขงจื้อ เทพเจ้ากวนอู พระอาทิตย์ (ซีเหอ) พระจันทร์ (ฉางซี) ดาวเหวินฉิว (ดวงดาววัฒนธรรม) เป็นต้น (เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ, 2552, หน้า 116-117)

ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อมีรูปเคารพประดิษฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะเทพเจ้าที่เป็นองค์หลักของแต่ละชั้น ที่มีการจัดวางอย่างโดดเด่น โดยวางอยู่ตรงกลางของแต่ละชั้น ได้แก่ เทพเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ เทพไท่ส่วย พระกษัตริย์ทศกัณฐ์ ทพเง็กเซียนฮ่องเต้ และสมเด็จพระอนุตรธรรมมารดา

ชั้นที่ 1 เทพไท่ส่วย

องค์ไท่ส่วยหรือที่รู้จักกันดีในนามของ “เทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา” นี้ เป็นเทพผู้ทรงสิทธิ์มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละปี อีกทั้งยังเป็นเคล็ดลับวิชาของซินแสจีนโบราณที่ยึดหลักการคำนวณ และผูกดวงจีนตามหลักของโป๊ยหลี่สี่เถียว มาจากการคำนวณหาราศี

บนเตียงกว้าง 10 ตัว มาผสมกับราศีล่าง (ตี่เกี๊ยะ) หรือ 12 นักษัตริย์ ซึ่งไล่เรียงจับคู่กันได้ 60 คู่ เรียกว่า “หลักจับกะจ้อ” โดยในช่วง 60 ปี จึงจะเวียนมาบรรจบครบรอบกันครั้งหนึ่งทำให้ท่านมีอายุยืนครบรอบถึง 60 ปี นิยมจัดการเลี้ยงฉลองวันเกิด (แซยิด) กันในหมู่ญาติมิตรอย่างใหญ่โตด้วยถือว่าได้ใช้ชีวิตครบรอบของหลักจับกะจ้อแล้วนั่นเอง ในรอบ 60 ปีนี้ จะมีเทพเจ้าให้ส่วยประจำอยู่ในแต่ละปี ซึ่งมีชื่อเรียกขานต่าง ๆ กัน รวมได้ทั้งสิ้น 60 องค์ ทำหน้าที่รักษาและคุ้มครองดวงปีหรือเรียกว่า “เผ่าปี” ซึ่งก็จะถือว่าแต่ละองค์มีอำนาจให้คุณ ครอบครองความสุข โชคลาเคราะห์ทุกภัย หรือให้โทษแก่ผู้ใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับพระเมตตาของท่าน โดยเฉพาะท่านที่มีเคราะห์ หรือดวงชะตาอ่อนทำอะไรก็ติดขัดไม่ราบรื่นสมหวัง ท่านก็จะช่วยปัดเป่าเคราะห์ภัย บังเกิดแต่ความเป็นสิริมงคล มาสู่ตัวท่านและครอบครัว

อาจารย์สมชาย เจยศิริ ผู้ริเริ่มสร้างศาลเจ้าหน้าจาช่าไห้จ้อได้กล่าวถึง ความหมายของ ไ้ส่วยไว้ว่า ไ้ส่วย ภาษาจีนกลางเรียกว่า ไ้ซ่วย โบราณว่า “บนสิริชะไ้ส่วยอย่าแตะเรื่องดิน” หมายความว่า เวลาไ้ส่วยปรากฏอยู่ที่ใด ไม่ควรพรวนดินก่อสร้าง หากว่าแตะต้องดินจะนำมาซึ่งเคราะห์ภัย ต่อมาชาวบ้านคิดว่า ไ้ส่วยคือเทพที่เจาะจงลงโทษผู้คน หากได้พบไ้ส่วยเท่ากับหาเคราะห์ภัย ความจริงการรู้จักไ้ส่วยอย่างนี้คือความคิดที่ผิด (ศาลเจ้าหน้าจาช่าไห้จ้อ, 2552, หน้า 5) สำหรับตำนานของเทพไ้ส่วย มีความเป็นนิทานสูงมาก โดยเป็นเรื่องที่เกิดในสมัยจีนโบราณ 3,300 ปีก่อน ช่วงปลายราชวงศ์ซางต่อราชวงศ์โจว จิตรกร ก่อนันทเกียรติ นักวิชาการไทยได้กล่าวถึงตำนานของเทพเจ้าไ้ส่วยไว้ สรุปได้ว่า พระมารดาขององค์ไ้ส่วยเป็นมเหสีของกษัตริย์ตัววันหนึ่งขณะทรงประพาสอุทยาน ขณะชมดอกไม้ไม่นานาพรรณอย่างเพลิดเพลิน นางเกิดเดินตกลงไปในหลุมรอยเท้าขนาดยักษ์ เป็นหลุมดินใหญ่มาก ๆ นางรู้สึกตกใจรีบหันหลังวิ่งหนีกลับตำหนัก หลังจากนั้น พระราชินีก็ทรงครรภ์ พระเหสีมีครรภ์ครบไตรมาส ตลอดโอรสประหลาดเป็นบอลเนื้อแดง ๆ กลม ๆ เป็นเนื้อลูกใหญ่ เป็นเหตุให้พระสนมถึงจี้ ผู้มีอิทธิยากับบุโรหิต นำความไปเพ็ดทูลกษัตริย์ตัววันที่ว่า การคลอดลูกผิดปกติประหลาดอย่างนี้ ต้องเป็นปีศาจกาลิบ้าน กาลิเมืองแท้ ๆ ต้องเอาไปทิ้งไกล ๆ ดังนั้นพระโอรสลูกบอลเนื้อแดงจึงถูกนำไปทิ้งที่ทะเลทราย แต่พอลูกบอลหลังทหาร ก็มีนกใหญ่มากางปีกให้ร่มเงาบังแสงแดด และมีกวางมาให้นม แต่ทวดาบนฟ้าส่งทิพยเนตรลงมา เห็นลูกบอลเนื้อแดงมีแสงเรือง เป็นแสงสีม่วงอมทอง ก็รู้ด้วยญาณว่าเป็นเทวดามาเกิดก็เลยหะจากสวรรค์ลงมา แล้วเอา “เกี่ยม” คือกระบี่กรีดผ่าลูกบอลออกปรากฏว่าภายในมีทารกชายหน้าตาดี เทวดาจึงอุ้มพาไปเลี้ยงบนสวรรค์ เด็กทารกป็นได้ กลายสภาพเป็นลูกบุญธรรมของเทวดาโดยพลัน และได้รับการตั้งชื่อว่า ฮิงเกา ทางด้านพระสนมถึงจี้ก็ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นมเหสีแทน ได้มีความสุขกับพระราชาก็ชั่วระยะเดียวเท่านั้น เพราะทารกน้อยฮิงเกาที่เทวดาพาไปเลี้ยง มีความเจ็บแค้นใจในพระบิดา เมื่อเติบโต จึงลงจากสวรรค์มาช่วยเกี่ยมไ้ท่งและจิวน่งฮ้าง

ปฏิวัติล้มล้างกษัตริย์ตัว และสามารถชนะพระบิดาจึงได้นำพระสนมถึงจีด้วยมือของตน ต่อมาเกิดมี
ปีศาจมารังควานเมืองมนุษย์ ก็ได้สิ่งเกาฏเหล็กเทวดานี้แหละที่ช่วยปราบปีศาจอย่างห้าวหาญ
เจ๊กเซียนฮ่องเต้จึงปูนบำเหน็จให้เป็น เทพให้สวย (จิตรา ก่อนันทเกียรติ. 2544, หน้า 185-188)
อย่างไรก็ตามชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นที่เล่าตำนานของเทพให้สวยไม่เหมือนกัน บางท้องถิ่นยกย่องให้
สวยให้เป็นเจ้าแห่งปีหรือเจ้าแห่งฤดูกาล บ้างก็บอกว่าเป็นเจ้าแห่งกาลเวลา บ้างก็ว่าท่านเป็นเจ้าของ
พระจันทร์ด้วย แต่หลังจากสมัยราชวงศ์หยวนและราชวงศ์หมิงเป็นต้นมา ให้สวยก็ได้รับการนับถือ
ให้เป็นเจ้าผู้ดูแลทุกข์สุขดวงชะตาของประชาชนในแต่ละปี จึงนิยมมีการไหว้ท่านในช่วงต้นปี
เพื่อขอพรให้ท่านคุ้มครองจนถึงทุกวันนี้

คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่ามนุษย์ที่เกิดมาในโลกนี้ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดจะต้องเผชิญหน้า
กับเทพให้สวยสององค์ องค์แรกคือ มู่หมิงให้สวย คือองค์ให้สวยที่ประจำชะตาชีวิต ส่วนอีกองค์
คือ จื่อเหนียนให้สวย หรือตั้งเหนียนให้สวย หรือหิวสิงให้สวย หมายถึง องค์ให้สวยที่ปะทะกับ
ปีชะตาชีวิตของมนุษย์ (ปีชง) (ศาลเจ้าหน้าจาช่าให้จื่อ. 2552, หน้า 5-6) สำหรับคนเกิดปีชงใน
แต่ละปีจะต้องทำการแก้ปีชงกับเทพให้สวย เพราะถือว่ามิเคราะห์ ดวงชะตาอ่อน ต้องฝากดวงและ
สะเดาะเคราะห์ไว้กับท่าน ปีชงของแต่ละปีนักษัตรเป็นไปตามนี้ (เนตรนภา แก้วแสงธรรม
ยานชโกวา. 2554, หน้า 53)

ปีใดเป็นปีชวด คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีมะเมีย เถาะ ระกา ชวด

ปีใดเป็นปีฉลู คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีมะเมีย มะโรง จอ ฉลู

ปีใดเป็นปีขาล คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีวอก มะเส็ง กุน ขาล

ปีใดเป็นปีเถาะ คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีระกา มะเมีย ชวด เถาะ

ปีใดเป็นปีมะโรง คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีจอ มะแม ฉลู มะโรง

ปีใดเป็นปีมะเส็ง คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีกุน วอก ขาล มะเส็ง

ปีใดเป็นปีมะเมีย คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีชวด ระกา เถาะ มะเมีย

ปีใดเป็นปีมะแม คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีฉลู จอ มะโรง มะเมีย

ปีใดเป็นปีวอก คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีขาล กุน มะเส็ง วอก

ปีใดเป็นปีระกา คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีเถาะ ชวด มะเมีย ระกา

ปีใดเป็นปีจอ คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีมะโรง ฉลู มะแม จอ

ปีใดเป็นปีกุน คนที่ชงในปีนั้น คือ คนที่เกิดปีมะเส็ง ขาล วอก กุน

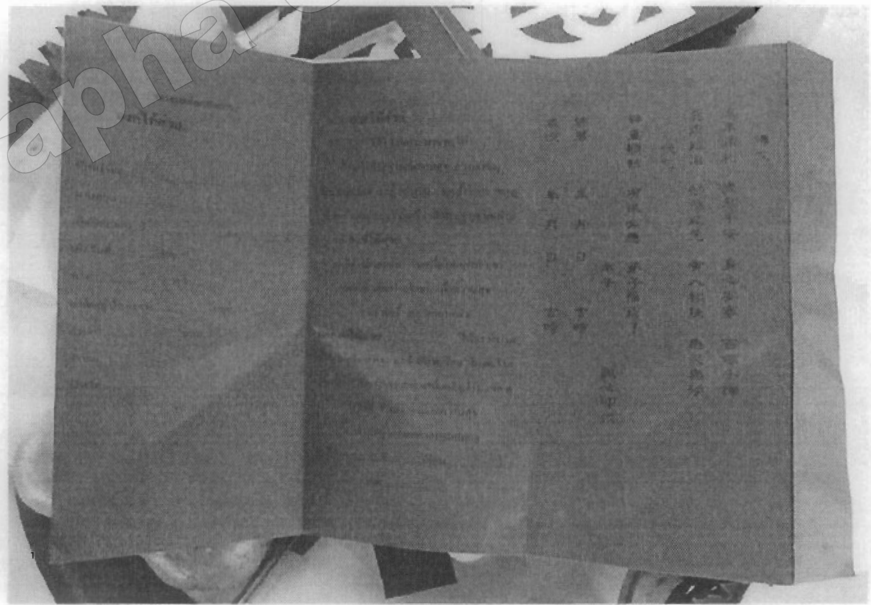
ภาพที่ 4-1 เทพไ้ส่วย 60 องค์

จิระพงษ์ สุขนอก ประชาสัมพันธ์ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเล่าถึงเรื่องพิธีแก้ปีชงไว้สรุปได้ว่า ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อมีผู้มาทำพิธีแก้ปีชงหรือฝากดวงมากที่สุด ในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะในช่วงปีใหม่ และช่วงตรุษจีนตามปฏิทินจีน เพื่อขอให้เทพไ้ส่วยช่วยปกป้องให้ปลอดภัย ราบรื่นเป็นมงคลตลอดทั้งปี การไหว้เพื่อฝากดวงชะตาหรือสะเดาะเคราะห์เรียกกันว่า “ป้ออึ้ง” สำหรับของไหว้นั้นจะมีหลายอย่าง แต่ไม่นิยมไหว้ไ้ส่วยด้วยของคาวและเห็ด เพราะท่านไม่โปรด ในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อนั้น เครื่องสักการะองค์ไ้ส่วยประกอบด้วย รูป 2 ดอก เทียนแดง 1 คู่ น้ำมัน 1 ขวด ส้ม 4 ผล และเครื่องกระดาษ 4 อย่าง ได้แก่ หิ้งเตี้ย 12 คู่ เทียงเต่าจี๊ 1 ชุด กิมหิ้งเต่า 1 คู่ หรือ เลียงลี้จี้ 1 คู่ อาหารเจ 1 ชุด และเทียนแดง ซึ่งเปรียบเสมือนสารส่งถึงองค์เทพเจ้าเขียนชื่อ สกุล วัน เดือน ปีเกิด ที่อยู่ เพื่อขอพรจากองค์เทพเจ้า ส่วนลำดับในการสักการะนั้น จะให้สักการะองค์ไ้ส่วยประจำชะตาชีวิตก่อน แล้วค่อยสักการะองค์ไ้ส่วยปีชง ในการสักการะองค์ไ้ส่วยปีชงนั้น ให้หันหน้าไหว้ปกติ แต่ขณะปิดรั้วควาน ควรหันหลังให้องค์ไ้ส่วย แล้วจับเครื่องปิดรั้วควานโบกจากศีรษะ ลงมาด้านล่าง สะบัดมือออกจากตัว 12 หรือ 13 ครั้ง ตามจำนวนจำนวนเดือนในรอบปีนั้น ๆ บางปีมี 12 เดือน โบก 12 ครั้ง บางปีมี 13 เดือน ก็โบก 13 ครั้ง จากนั้นให้นำเครื่องกระดาษไปเผาแล้วนำเครื่องสักการะที่ลา ไปประกอบอาหารรับประทาน อย่างไรก็ตาม คนที่ไม่ชงในปีนั้น ๆ ก็ยังไหว้เทพไ้ส่วยเพื่อส่งเสริมดวงชะตาให้ดี เพราะในอีกแง่หนึ่งท่านคือเทพผู้คุ้มครองชะตาเพื่อให้อุณหภูมิแข็งแรงปราศจากเภทภัย มีความสุข

ความเจริญ และทุกอย่างราบรื่นยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ภาพที่ 4-2 เครื่องสักการะองค์เทพเจ้าให้สวย

ภาพที่ 4-3 เทียบแดง ซึ่งเปรียบเทียบบเสมือนสารส่งองค์เทพเจ้าเขียนชื่อ สกุล วัน เดือน ปีเกิด
ที่อยู่ เพื่อขอพรจากองค์เทพเจ้า

ชั้นที่ 2 พระกษัตริศรภโฑริศัศัว

พระกษัตริศรภโฑริศัศัว มีพระนามในภาษาจีนว่า “ตี่จั้ง” หรือเรียกว่า “ตี่จั้งหวังมุช่า” หมายความว่า ที่เก็บหรือครรภัแห่งผืนแผ่นดิน พระกษัตริศรภโฑริศัศัวเป็นเทพผู้คุ้มครองโลกมนุษย์และขุมนรกอีก 10 ชั้น ตามตำนานกล่าวว่าท่านตั้งปณิธานว่าจะไม่ยอมเป็นพระพุทธรเจ้าจนกว่าจะไ้ครองสามโลกทั้งนรกและสวรรค์ นอกจากนี้ยังถือเป็นเทพผู้ปลดปล่อยวิญญาณที่รับความทรมานในขุมนรกและโดยเนื้อแท้แล้วพระองค์ถูกถือว้าเป็นกึ่งเทพกึ่งมนุษย์ (เอวีลิน ลิป , 2542, หน้า 53)

สำหรับตำนานกำเนิดขององค์พระกษัตริศรภโฑริศัศัว นักวิชาการไทย นวรัตน์ ภักดีคำกล่าวไว้ว่า พระกษัตริศรภโฑริศัศัว เป็นโอรสองค์ที่ 7 ของกษัตริศรย์แคว้นชิลลา มีพระนามเดิมว่า จินเฉียวเจ้า ออกบวชเมื่ออายุ 24 พรรษา ต่อมาได้ข้ามทะเลมาอยู่ในประเทศจีนพร้อมกับสุนัขสีขาวตัวหนึ่ง โดยเดินทางมาถึงภูเขาจิวหฺวาซาน เมืองซิงหยาง มณฑลลอานฮุย พบว่า ลักษณะของภูเขา มีลักษณะคล้ายดอกบัว และมีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม จึงเดินทางขึ้นเขาไปเสาะหาถ้ำเพื่อปฏิบัติธรรม ต่อมาภายหลังชาวบ้านพบว่าท่านบำเพ็ญฌานอยู่รูปเดียวในถ้ำ ต้องฉันทั่วปนดินทราย จึงคิดบริจาคสร้างวัดถวาย แต่ขณะนั้นภูเขาจิวหฺวาซานเป็นที่ส่วนบุคคลของ “หมิ่นกง” ดังนั้นหากจะสร้างวัดก็จำเป็นต้องขอให้หมิ่นกงบริจาคที่ และด้วยเหตุที่หมิ่นกงเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จึงบริจาคที่ให้ หมิ่นกงได้กราบเรียนท่านว่า ภูเขาจิวหฺวาซานเป็นที่ของตน หากท่านต้องการที่ทำอะไรหรือการใดก็ตามแต่ท่านปรารถนา ท่านจึงตอบว่า ต้องการพื้นที่เพียงแค่อีวรคลุม หมิ่นกงประหลาดใจว่าเหตุใดต้องการที่เพียงน้อยนิดเท่านั้น แต่เมื่อท่านถอดอีวรออกสะบัด อีวรนั้นได้ขยายใหญ่จนปกคลุมภูเขาจิวหฺวาซานทั้งหมด หมิ่นกงเกิดความเลื่อมใสในอิภินหารของท่าน จึงถวายบริเวณภูเขาทั้งหมดให้สร้างวัด ทั้งยังให้บุตรชายของตนชื่อว่า “เต้าหมิง” กราบเป็นอาจารย์และออกบวชต่อมาไม่นาน หมิ่นกงก็กราบบุตรชายของตนเป็นอาจารย์ภายหลัง ทั้งหมิ่นกงและบุตรชายยังได้เป็นสาวกซ้ายขวาของท่านด้วย หลังจากสร้างวัดแล้วขุนนางท้องถิ่นได้ทำฎีกากราบทูลถึงราชสำนัก และได้รับพระราชทานป้ายชื่อวัดว่า “ฮว่าเฉิงชื่อ” ท่านได้บำเพ็ญพรตบนภูเขาจิวหฺวาซานถึง 75 ปี และมรณภาพลงในคืนวันที่ 30 เดือน 7 สิริอายุได้ 99 ปี หลังจากนั้น 3 ปี บรรดาศิษยานุศิษย์ได้เปิดโลงเพื่อเตรียมฝัง พบว่ากายหยาบของท่านยังมีและมิตีสันเหมือนยังมีชีวิตอยู่ เมื่อเคาะกระดูกมีเสียงกังวานเหมือนทองคำ จึงนำทองคำเปลวมาปิดทั่วทั้งกาย และสร้างวิหารไว้สักการบูชา เมื่อท่านมรณภาพไปได้กลายเป็นพระกษัตริศรภโฑริศัศัว ท่านได้รับมอบหมายจากพระศากยมุนีพุทธรเจ้าให้สั่งสอนนรกภูมิทั้ง 6 คอยช่วยเหลือวิญญาณในนรกภูมินี้ โดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลนรก ท่านได้ตั้งปณิธานไว้ว่า จะช่วยเหลือสัตว์ทั้งหลายให้พ้นทุกข์ หากนรกภูมิไม่ว่างลงตราบไค ท่านจะไม่ยอมคร้ศรัเป็นพระพุทธรเจ้าตราบนั้น แต่

01/01/2023
อ.บ.ร.ร.ท.ท.ท.ท.

เนื่องจากวิญญานที่ตกรกนัวันมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นท่านจึงเหมือนพระโพธิสัตว์กวนอิมซึ่งมีหน้าที่ไม่รู้จักจบสิ้น (นวรรตน์ ภักดีคำ, 2553, หน้า 107-108)

ปัญญาทร พนมศักดิ์ (สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557) ประธานที่ปรึกษาของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านความเชื่อของเทพเจ้า กล่าวไว้สรุปได้ว่า พระกษิติครรภโพธิสัตว์มีปณิธานต้องการจะโปรดสัตว์ที่อยู่ในรกให้ทั้งหมด ฉะนั้นในงานศพจึงนิยมบูชาท่านแล้วก็เลยกลายเป็นประเพณี ไปที่งานศพจะต้องบูชาพระกษิติครรภโพธิสัตว์ ส่วนงานมงคลนิยมบูชาพระแม่กวนอิม กระทั่งเกิดคำว่า “พระแม่กวนอิมโปรดคนเป็น พระตี่จั้งโปรดคนตาย” ความจริงท่านก็โปรดคนเป็นเช่นเดียวกันกับพระแม่กวนอิม ปกติแล้วคนที่มากราบไหว้พระกษิติครรภโพธิสัตว์จำนวนมากจะข้อนข้างน้อย เพราะคนไทยไม่ค่อยรู้จัก ลักษณะรูปเคารพของพระกษิติครรภโพธิสัตว์จะทำชายผ้าห้อยข้างพระกรณ (หู) ใส่หมวกกลีบบัง 5 แฉก นั่งประทับบนดอกบัว ทรงครองผ้าแบบพระภิกษุ และทรงถือลูกแก้ว และไม้ขักขระ เพื่อช่วยเหลือวิญญานบาปทั้งหลาย

ภาพที่ 4-4 พระกษิติครรภโพธิสัตว์

ชั้นที่ 3 เทพเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ

องค์เทพเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อเป็นเทพเจ้าประจำของศาลเจ้า เป็นเทพเจ้าแห่งความสำเร็จและชัยชนะ พระผู้ประสาทร 4 ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ผู้ใดสักการะบูชาจะอุดมด้วย

โชคทรัพย์ มีชัยชนะไปทั่วทุกสารทิศ ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นที่ประดิษฐานขององค์เทพเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ ทั้ง 3 ปาง ได้แก่ ปางประสูติ มีห้วงทองคำและผ้าแพรสีแดง เป็นสิ่งของศักดิ์สิทธิ์ติดตัวมา ปางออกศึก เป็นปางที่มีความสำคัญในด้านการผดุงคุณธรรมปราบสิ่งอชุกิธรรม ช่วยเหลือประชาราษฎร์ให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข หน่วยอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิธรรมรักษามิณฉีตันหรือหน่วยกู้ภัยมังกร ใช้ปางนี้เป็นแนวปรัชญาศูนย์รวมแห่งศรัทธายึดมั่นในอุดมการณ์ และปางปราบมาร เป็นปางที่สมบูรณ์พร้อมด้วยสรรพาวุธต่าง ๆ มีความสำคัญในการปราบสิ่งชั่วร้าย กุศมปีศาจ ปกป้องผดุงพุทธศาสนาไม่ให้มีสิ่งชั่วร้ายหรือเหล่ามารมาทำลายผู้ทำดีต่อพุทธศาสนาจะถูกลงโทษตามโทษานุโทษ

องค์เทพเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ เป็นตำนานที่เล่าขานกันมาครั้งกรุงสุโขทัยสมัยปลายราชวงศ์เชียง ดันราชวงศ์จิว ในยุคนั้นผู้ที่นับว่าเป็นอภินิหารมี “เกียงจื้อแง้” หรือเกียงไท้กง และหน้าจาช่าไท้จื้อ องค์เทพเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นบุตรคนที่ 3 ของแม่ทัพหลี่เจ็ง กับนางอิง บุตรคนโตชื่อ “กิมจา” และคนรองชื่อ “บักจา” นางอิงตั้งครรภ์หน้าจ่าเป็นเวลา 3 ปี 6 เดือน จึงคลอด

หลังจากคลอดแล้ว แทนที่หน้าจ่าจะเป็นเด็กทารกดังเช่นเด็กทั่วไป กลับเป็นก้อนเนื้อทรงกลม ๆ ที่หุ้มไว้ด้วยเนื้อเยื่อและรกพันเต็มไปหมด ยังความตกใจและความประหลาดใจให้แก่แม่ทัพหลี่เจ็งและนางอิง ผู้เป็นบิดา-มารดา ด้วยความประหลาดใจดังกล่าว หลี่เจ็งผู้เป็นบิดาใช้กระบี่ผ่าก้อนเนื้อ ปราบกว่าภายในก้อนเนื้อนั้น เป็นเด็กทารกเพศชาย ซึ่งมีมือขวาถือห้วงทองคำและรอบตัวพันด้วยผ้าแพรสีแดงยังความพิศมยิตติให้กับครอบครัว ขุนนางน้อยใหญ่ต่างมาแสดงความยินดีต่อแม่ทัพหลี่เจ็งกันอย่างทั่วหน้า

ในขณะนั้นมีนักพรตท่านหนึ่งมีนามว่า “ไท้จื้อจิ้งยั้ง” ซึ่งบำเพ็ญศีลภาวนาอยู่ ณ ยอดเขาเคียงง่วนชวักิมกวงตั้ง หรือปัจจุบันเรียกว่า “ไท้จื้อตั้ง” มาร่วมแสดงความยินดีด้วย และเมื่อได้เห็นบุคลิกลักษณะของเด็กน้อยก็เกิดความชื่นชม พร้อมกับได้ชี้แจงให้แม่ทัพหลี่เจ็งและนางอิงทราบว่าเด็กนี้เป็นผู้มีบุญญาบารมีสูง ห่วงทองและผ้าแดงที่ติดตัวมานั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งได้รับตัวเด็กน้อยไว้เป็นศิษย์ และได้ตั้งชื่อว่า “หน้าจ่า” เพื่อถ่ายทอดวิชา

เมื่อน้ำจ่าอายุ 7 ขวบ ได้ขออนุญาตมารดาออกมาเที่ยวเล่นนอกค่าน มาถึงแม่น้ำกิวอง พบองค์ชาย 3 “เง่าเปี้ย” บุตรชายเจ้าสมุทร มีปัญหาขัดแย้งกันจนเกิดการต่อสู้รุนแรงในที่สุดองค์ชาย 3 และสมุนเสียดชีวิต เจ้าสมุทรเดินทางมาแก้แค้นที่จวนแม่ทัพหลี่เจ็งผู้เป็นบิดาหน้าจ่าจึงกล่าวว่า “ใครทำคนนั้นก็รับผิชอบ มิบังอาจเดียดรื้อนถึงพ่อแม่” สุดท้ายเรื่องก็คลี่คลายลง

จนกระทั่งต่อมาวันหนึ่ง หน้าจ่าเดินทางไปทางทิศตะวันออกถึงประตูใหญ่ของกำแพงตั้งทั้งกวาง ได้พบเห็นคันธนูและลูกศร ซึ่งเป็นอาวุธโบราณของจักรพรรดิฮั่นฮั่น ที่ตกทอดไว้เป็น

ของวิเศษล้ำค่าด้านทั้งมวล ชื่อว่า”คันธนูคืนฟ้ากับธนูสะท้อนฟ้า” หน้าจายกคันธนูนั้นขึ้นมาแล้วยัง ไกลออกไปยัง “โกโล่วซัวแปะก๊ากตั้ง” หรือถ้ากระดูควาแห่งเขากระโหลก ธนูนั้นโดนลูกศิษย์ของผู้ทรงศีลชื่อ “เจี้ยะเกีเนี้ยเนี้ย” ตาย เมื่อเจี้ยะเกีเนี้ยเนี้ยทราบเรื่องก็เดินทางไปชำระความกับแม่ทัพหลีเจ็ง ผู้เป็นบิดาของหน้าจา จากนั้นแม่ทัพหลีเจ็งและหน้าจาเดินทาง ไปพบเจี้ยะเกีเนี้ยเนี้ย ที่ถ้ำกระดูควา ขาวด้วยวิชาคำดั้น เกิดการต่อสู้กัน หน้าจาใช้ของวิเศษประจำตัวทั้งห้วงทองคำเคียงคองและผ้าแพรสูงเที่ยงเล็งจนหมด ก็ยังไม่สามารถต่อต้านอาวุธของเนี้ยเนี้ยได้ จึงหลบไปหาอิ๊กจี้ยังผู้เป็นอาจารย์ เพื่อขอความช่วยเหลือ

ภายหลังจ้าวสมุทร 4 องค์ยัง โกรธแค้นมาจับตัวบิดา หน้าจาตะเบ็งเสียงขึ้นมาว่า “ข้าเป็นผู้กระทำข้าขอรับผิดชอบ ข้าเป็นผู้ทำร้ายเง่าเปี้ยและลี้กั้งตาย ข้าขอชด ใช้ด้วยชีวิต มีเหตุผลใดจะพาดพิงโทษให้พ่อแม่ข้า” และสาธยายว่า “ตัวข้านี้ไม่ธรรมดา เป็นเทวดาบนสวรรค์ ชื่อ เล่งจู้จ้อ เ็งกเขียนฮ่องเต้บนสวรรค์มีประกาศิตบัญญัติตามดวงให้มาเกิดในโลกมนุษย์ วันนี้อยมผ่าท้องควักไส้ ถอดกระดูควาใช้คืนพ่อแม่ ไม่โยนบาปให้บุพการี” และลงมือตามที่พูด

หลังจากชีวิตจบลง มารदानำซากศพหน้าจา ไปฝังไว้ที่ภูเขา “ซุ่ยผิงซัน” สร้างตำหนักศาลเจ้ารูปเหมือนองค์หน้าจา ใช้เวลาในการสร้าง 7 เดือน และแล้วองค์หน้าจาได้สำแดงความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ นานา ประชาชนนับพันนับหมื่นศรัทธามากราบไหว้บูชา มีผู้ขอเป็นพิน แม่ย่าทั้งพิน ภาวนาเป็นหมั้น ก็ได้คอบสนองเป็นหมั้น ศาลเจ้าจึงโอ้อ่าสง่าผ่าเผย องค์หน้าจาสำแดงอานุภาพจนชาวบ้าน ไกลไกลรอบทิศมาจุดธูปบูชาเหมือนกองทัพมดทำให้ศาลเจ้าหน้าจาเจริญยิ่งขึ้นทุกวัน

ต่อมาภายหลังเทพปรมาจารย์ ไท้อิ๊กจี้ยัง ได้ชุบชีวิตเทพเจ้าหน้าจาซาให้จ้อ ด้วยวิชาสวรรค์ผนึกพลังลมปราณเก๋ารอบ ใช้เคล็ด 4 ตัวอักษรในยันต์แปดเหลี่ยม พ่วงกับรูปร่างญาณสมมติ องค์หน้าจาจึงฟื้นคืนชีพจากดอกระบว หน้าตาขาวเหมือนทาด้วยแป้ง ริมฝีปากแดง ดวงตาแวววาว ลำตัวสูง 6 ฟุต อาจารย์ได้ถ่ายทอดวิทยายุทธ ช่วยเจียมเซี่ย (หอกไฟแหลม) และมอบฮวงฮ้วยลู่ (ลือไฟล่อลม) เป็นพาหนะให้กับองค์หน้าจา

องค์หน้าจา ศึกษาธรรมจนได้เป็นเทพ องค์เง็กเซินฮ่องเต้ จึงแต่งตั้งหน้าจาให้เป็นขุนพล (ผู้บัญชาการทหารสูงสุด) “จงถ้งย่วนซ่วน” มีหน้าที่ปราบปรามภูติผีปีศาจ ด้วยเทพสัมฤทธิ์ลัทธาอันสูงส่งขององค์เทพหน้าจาซาให้จ้อ เหล่าปีศาจทั่วทั้งแดนบาดาล โลก แเบะสวรรค์ต่างหวาดกลัว ไม่กล้าออกมาทำร้ายผู้คน เกริกก้องเกียรติจร ไกรไปทั่วสามภพ ประชาชนต่างสวดแช่ซ้องขอพร และขอให้คุ้มครองโลกให้สงบสุข

นอกจากนี้ในวรรณกรรมจีนเรื่อง ไชอิว หน้าจายังเป็นขุนพลสวรรค์มาตามจับหึงเจีย หลังจากที่หึงเจียได้ไปอาละวาดบนสวรรค์ แต่จับไม่ได้ ในที่สุด เ็งกเขียนฮ่องเต้ต้องส่งเทพยาหนิงจินกุน (เอียวเจียนในเรื่อง ห้องสิน) มาจับ จึงสามารถจับหึงเจียได้

บัญชาทร พนมศักดิ์ ประธานที่ปรึกษาศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านความเชื่อของเทพเจ้า กล่าวไว้สรุปได้ว่า การฉลองวันประสูติของเทพหน้าจาช่าไท่จื้อในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อนี้มีขึ้นในวันที่ 8 ของเดือน 4 และวันที่ 9 เดือน 9 (ตรงกับวันสุดท้ายของเทศกาลกินเจ) ตามจันทรคติจีนทุกปี ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อมีพิธีกรรมทรงเจ้าเกือบทุกอาทิตย์ การทรงเจ้าเป็นความเชื่อทางจิตวิญญาณของแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล ในงานเทศกาลฉลองร่างทรงของศาลเจ้าจะทรงวิญญาณของท่าน โดยใช้หอกทิ่มเข้าที่แก้ม เพื่อเอาเลือดทาบนกระดาษ การใช้หอกทิ่มเข้าที่แก้มเป็นการถ่ายบาปให้มนุษย์ มิใช่เป็นการแสดงอภินิหาร ซึ่งหลายคนยังไม่รู้ ส่วนการเอาเลือดทาบนกระดาษนั้น เป็นความเชื่อว่าเลือดของเทวดาที่ทาผ้ายันต์เป็นของศักดิ์สิทธิ์ สามารถคุ้มภัยได้

ภาพที่ 4-5 เทพหน้าจาช่าไท่จื้อ

ชั้นที่ 4 เจ็กเซียนฮ่องเต้

องค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ หรือ YU Huang Da Di ซึ่งหมายถึงจักรพรรดิหยก (หยกคือเป็นอัญมณีแห่งความบริสุทธิ์) เป็นเทพเจ้าสูงสุดในความเชื่อของลัทธิเต๋า ได้รับการยกย่องให้เป็นเทพเจ้าสูงสุดตั้งแต่โบราณกาล ถือว่าเป็นใหญ่เหนือฟ้า ดิน และมนุษย์ เป็นผู้สร้างสวรรค์ สั่งการเทวดาได้ทุกชั้นฟ้า ควบคุมสงครามหยินและหยาง การกำเนิด ควบคุมดูแลพื้นดิน แม่น้ำ ฟ้าสมุทรทั้งหมด ภูเขาทั้งห้า เรียกว่าทั้งสวรรค์ พื้นดิน และมนุษย์ องค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ดูแลหมด

ธนภรณ์ จันทรแดง (สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2557) ประชาสัมพันธ์ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ

เล่าเรื่องเกี่ยวกับเง็กเซียนฮ่องเต้ไว้ สรุปได้ว่าวันสำคัญขององค์เง็กเซียนฮ่องเต้ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติ ที่ชาวจีนบวงสรวงเช่นไหว้ก็คือวันที่ 18 เดือน 6 ตามจันทรคติจีน ดังนั้นศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ จะจัดพิธีเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ ด้วยถือว่าเง็กเซียนฮ่องเต้จะเสด็จมายังโลกมนุษย์ในวันที่ 25 เดือน 12 จึงต้องจัดพิธีรับเสด็จพระองค์ ดังนั้นจึงมีทั้งพิธีรับเสด็จและส่งเสด็จพระองค์เพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย

สำหรับประวัติขององค์เง็กเซียนฮ่องเต้ นั้น มีการเล่าต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งนวรรค์ภักดีคำ (2553) นักวิชาการไทยกล่าวไว้ สรุปได้ว่า กาลก่อนมีประเทศหนึ่งชื่อว่า กวางเหยียนเมี่ยว เล่อกั้ว พระราชาทรงพระนามว่า จิ่งเต๋อฉือ พระมเหสีทรงพระนามว่า เป่าเยว่กวาง ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชปณิธานที่จะให้อาณาประชาราษฎร์ของพระองค์อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุขไม่เว้นวาย ทำให้ประชาชนสมบูรณ์พูนสุข ภัยพิบัติต่าง ๆ ไม่กล้ากราย ทว่าพระราชาทรงมีพระชนมายุได้ห้าสิบกว่าพรรษาแล้ว แต่ยังคงไร้รัชทายาท พระองค์ทรงกริ่งเกรงว่านานไปจะไร้ผู้สืบทอดบัลลังก์ ดังนั้นจึงเชิญบรรดานักพรตมาตั้งปราสาทพิธีเซ่นสรวงเทพดาภายในพระราชวังวันละสี่ครั้ง พระองค์ทรงอธิษฐานอยู่ทุกคืน เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวงประทานพระโอรสให้ จวบจนเวลาผ่านไปเนิ่นนานก็ยังคงไม่หือถอยทรงตั้งพระทัยนั้นอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน จนกระทั่งค่ำคืนหนึ่ง พระจันทร์ทรงกลดทอประกายเจิดจ้า ขณะที่พระมเหสีกำลังบรรทมอย่างสนิทนนั้น เกิดนิมิตว่า ไท่ซ่างเต้าจวิน (นักพรตบนสวรรค์) ขี่มังกรห้าสีมาจากฟากฟ้า เบื้องหลังยังมีปวงเทวดาคิดตามมา นักพรตรูปนั้นมาถึงเบื้องหน้าพระองค์โดยอุ้มทารกคนหนึ่ง ร่างกายส่องประกายสาดส่องพระราชจันสว่างไสว ทั้งยังมีงวิเศษนับร้อยลอยมาอีกด้วย พระมเหสีรู้สึกปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงคุกพระชานุลงคำนับและวิงวอนให้นักพรตมอบทารกนี้เพื่อสืบทอดราชสมบัติต่อไป นักพรตก็ยินยอม เมื่อพระองค์ตื่นบรรทมมาก็รู้สึกวาทรงพระครรภ์ พอครบหนึ่งปี พระโอรสก็ประสูติในวันขึ้นเก้าค่ำเดือนอ้าย พระวรกายของพระโอรสเมื่อแรกเกิดนั้นปรากฏแสงวิเศษสาดส่องออกมาทุกทาง ทำให้ทั้งประเทศพากันปลื้มปิติด้วยเห็นว่าเป็นลักษณะของผู้มีบุญ พระโอรสตอนเยาว์วัยก็เฉลียวฉลาด เดิบใหญ่ ขึ้นมาก็เปี่ยมด้วยพระเมตตา พระองค์ได้นำสมบัติในท้องพระคลังออกแจกจ่ายให้แก่คนยากไร้ คนเร่ร่อน ไร้ที่พึ่งพิง ผู้พิการต่าง ๆ จนหมดสิ้น อาณาประชาราษฎร์ต่างสำนึกในพระกรุณาธิคุณ พากันจดจำในราชธรรมของพระองค์ และแซ่ซ้องสรรเสริญว่าพระองค์ทรงเป็นผู้มีคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ ประชาชนล้วนเคารพนับถือพระองค์ แม้แต่ประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงก็พากันมาสวามิภักดิ์ พระราชาจึงเฝ้าหวังทรงรู้สึกโสมนัสเป็นอย่างนัก มีพระราชดำริว่าพระองค์มีผู้สืบทอดพระราชบัลลังก์แล้ว ประเทศชาติก็จะสงบสุขรุ่งเรือง หลังจากนั้นพระราชาก็เสด็จสวรรคต พระโอรสจึงขึ้นครองราชย์ต่อมา ทว่าด้วยความที่พระองค์ทรงแสวงหาหนทางสู่ความเป็นเซียน ดังนั้นจึงสละราชบัลลังก์ให้แก่ขุนนางที่มีคุณธรรม แล้วเร้นกายเข้าสู่ป่าลึก ทุ่มเทให้กับการบำเพ็ญ

พรต หลังบำเพ็ญตบะมานานปี ในที่สุดก็บรรลุถึงหนทางแห่งมรรค จากนั้นพระองค์ได้ออกแจกจ่าย ยาช่วยเหลือและรักษาผู้คน ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือมีจำนวนนับไม่ถ้วน ผ่านไปแปดร้อยปีพระองค์ จึงบำเพ็ญพรตสำเร็จผ่านไปอีกแปดร้อยปีทรงประสบเหตุ ทำให้ต้องสิ้นพระชนม์ลง แต่พระองค์ ก็ได้มุ่งมั่นในการช่วยชีวิตคนต่อไป ดังนั้นเมื่อบำเพ็ญพรตได้ตามพันสองร้อยปี จึงได้รับการ ขอมรับว่ามีคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ พระองค์จึงเหาะขึ้นสู่สรวงสวรรค์ กลายเป็นประมุขแห่งเทพดา (นวรรตน์ ภักดีคำ, 2553, หน้า 26-28)

อีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า เมื่อปี 1005 จักรพรรดิ Zhen Zong แห่งราชวงศ์ซ้อง ได้ถูกบังคับ ให้ลงพระนามสงบศึกกับศัตรูทำให้ต้องสูญเสียศรัทธาจากประชาชน พระจักรพรรดิจึงปลอมองค์ เป็นนักพยากรณ์และอ้างตัวว่า สามารถติดต่อเทพเจ้าเบื้องบนได้ วันหนึ่งในเดือนสิบ ปี 1012 พระองค์ตรัสแก่หมู่อำมาตย์ว่า ทรงพระสุบินเห็นสารจาก เจ้าเง็กเซียนฮ่องเต้ ที่มีถึงพระองค์แจ้งว่า จะส่งบรรพบุรุษของพระองค์ลงมาขัง โลกมนุษย์แล้ว เจ้าเง็กเซียนฮ่องเต้ก็ส่ง Jai Zu ซึ่งเป็นบรรพบุรุษ ผู้ก่อตั้งราชวงศ์ลงมาให้ตามสัญญา จากนั้นประชาชนทั้งหลายก็ตกอยู่ในความสงบและถวายความ เคารพบูชาต่อ เจ้าเง็กเซียนฮ่องเต้ (เอวีลิน ลิป, 2544, หน้า 60-61)

รูปเคารพขององค์เจ้าเง็กเซียนฮ่องเต้เปรียบได้กับกษัตริย์สวรรค์ ซึ่งอยู่ในชุดลายมังกร สวมหมวกมีพวงหอยกอยู่ด้านหน้าและหลังแบบจักรพรรดิจีน โบราณ (คล้ายรูปวาดของจีนซีฮ่องเต้)

ภาพที่ 4-6 เจ้าเง็กเซียนฮ่องเต้

ชั้นที่ 5 พระอนุตรธรรมมารดา

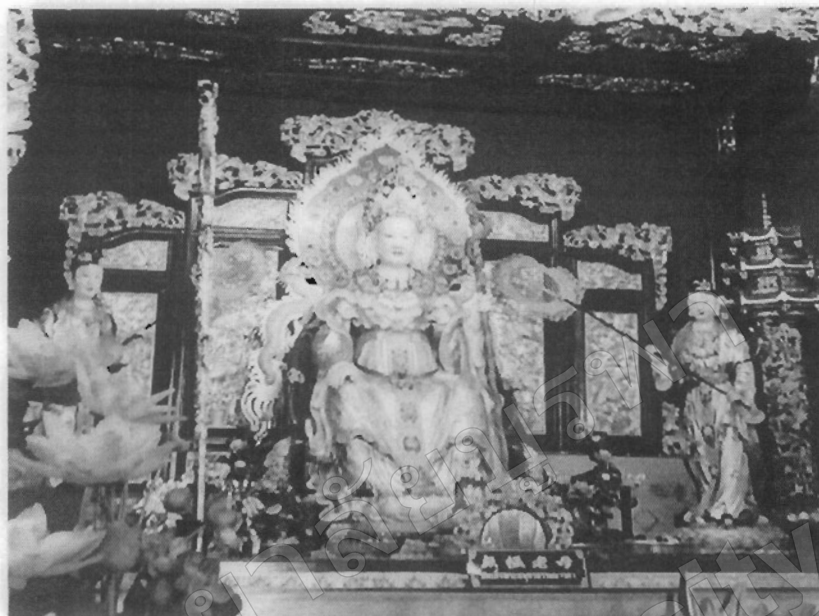
องค์พระอนุตรธรรมมารดา พระนามในภาษาจีนว่า “ซีหวังหมู่” หมายความว่า เจ้าแม่สวรรค์ตะวันตก เป็นผู้ให้กำเนิดแก่จักรวาลทั้งปวง และสรรพชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ บัญญัติพนมศักดิ์ (สัมภาษณ์, 30 มกราคม, 2557) ประ찬ที่ปรึกษาศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านความเชื่อของเทพเจ้า กล่าวไว้สรุปได้ว่า สำหรับประวัติความเป็นมาของซีหวังหมู่ นั้นคนทั่วไปไม่มีใครทราบประวัติที่แน่นอนส่วนใหญ่ก็มาราบไหว้บูชาเพราะเห็นว่าเป็นเทพมารดา ซีหวังหมู่เป็นผู้ให้กำเนิดแก่จักรวาลทั้งปวง เป็นผู้ให้กำเนิดสรรพชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ และเป็นผู้ให้กำเนิดศาสดาทุกพระองค์ด้วย นวรัตน์ ภักดีคำ ได้กล่าวถึงตำนานที่เกี่ยวข้องกับซีหวังหมู่ว่า ซีหวังหมู่เป็นเทพธิดาในตำนาน ว่ากันว่าสถิตในพระราชวังที่สวยงาม มีสวนที่สวรรค์ล้อมรอบอยู่ บนภูเขาคุนหลุนที่อยู่ในสวนนี้จะสนุกเมื่อครบสามพันปี หากผู้ใดกินเข้าไปก็จะมีอายุยืนยาวเป็นอมตะ ตำนานยังกล่าวว่า พระนางมีพระสวามีชื่อตงหวังกง ซึ่งแปลว่า เทพบิดตะวันตก ชื่อนี้อาจเป็นการตั้งให้สอดคล้องกับพระนางซีหวังหมู่ก็ได้ ทั้งสองมีโอรสเก้าองค์ธิดาสิบสององค์ เรื่องราวของซีหวังหมู่มักเกี่ยวข้องกับเง็กเซียนฮ่องเต้เสมอ ตามตำนานเล่าว่า หวางตี้ในสมัยบรรพกาลเคยพบพระนาง พระเจ้าโจวมู่หวัง ในสมัยราชวงศ์โจวเคยได้รับพระเมตตาจากพระนางที่สระเหย้าถือจักรพรรดิอันอยู่ในสมัยราชวงศ์ซันก็เคยไปการว้พระนางถึงพระราชวังบนภูเขาคุนหลุน (นวรัตน์ ภักดีคำ, 2553, หน้า 21) ชาวจีนกราบไหว้พระนางเพราะเชื่อว่าพระนางสามารถประทานโชคลาภอายุยืนยาว บุตร-ธิดา รวมทั้งช่วยปัดเป่าภัยพิบัติต่าง ๆ

จิตรา ก่อหนันทเกียรติ ให้ทัศนะเกี่ยวกับตำนานของซีหวังหมู่ไว้ว่า ตำนานซีหวังหมู่หรือพระแม่มารดาสวรรค์ตะวันตกของจีน โบราณก็ย่อมเป็นอิทธิพลจากเทือกเขาคุนหลุนนั่นเอง เพราะปรากฏว่า เทือกเขาคุนหลุนอยู่ทางตอนเหนือของเทือกเขาหิมาลัย เป็นดินแดนทางตะวันตกของจีน จึงเกิดเป็นนิทานพระมารดาแห่งสวรรค์ตะวันตก มีพระราชวังทิพย์บนเขาทิพย์บนยอดสูงสุด ของเทือกเขาคุนหลุน และเป็นเจ้าแม่หรือมเหสีของเทพพระอาทิตย์หรือเจ้าสวรรค์ตะวันตก สวรรค์ของเจ้าแม่บนเขาทิพย์นี้ มีสารพัดสรรพสิ่งพิเศษ โดยเฉพาะที่ขึ้นชื่อมากคือ สวนท้อ ซึ่งเป็นผลไม้แห่งสวรรค์ ใครได้ทานจะมีอายุยืนยาว เจ้าแม่มีถึง 3 ชนิดใหญ่ 3,600 ต้น ปลูกท้อ 3 พันธุ์ที่เลื่องชื่อในสรรพคุณอันวิเศษยิ่งในความเป็นอมตะ ชนิดที่ 1 เป็นสวนท้อพันธุ์ 3,000 ปี จึงจะสุก 1 ครั้ง ชนิดที่ 2 เป็นสวนท้อพันธุ์ 6,000 ปี จึงจะสุก 1 ครั้ง ชนิดที่ 3 เป็นสวนท้อพันธุ์ 9,000 ปี จึงจะสุก 1 ครั้ง ที่แห่งเจียมอาละวาดบนสวรรค์แล้วขโมยสวามีลูกท้อจนหมดสวนสวรรค์ ก็คือสวนท้อของเจ้าแม่สวรรค์ซีหวังหมู่เอง (จิตรา ก่อหนันทเกียรติ, 2545, หน้า 28-30)

รูปลักษณะขององค์พระอนุตรธรรมมารดาในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อนั้น เป็นหญิงชรา หน้าตาอัมเิบ อาวุโส มีเกศาสีขาว สวมชุดสวยงาม ถือไม้เท้ามั่งกรอยู่ซ้ายมือ และมีเทพธิดา

คอบรับใช้สองคนยืนอยู่สองข้าง ถือบัดโบกขนาดใหญ่

ภาพที่ 4-7 พระอนุตรธรรมมารดา

บทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อที่มีต่อชุมชน

การศึกษาถึงบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อที่มีต่อชุมชนนั้น เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางการศึกษาจากบทแรก ๆ กล่าวคือ ในช่วงแรกนั้นทำการศึกษาเรื่องชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ศึกษา กำเนิดและพัฒนาการของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ ต่อด้วยความเชื่อและการวางแผนผังและการตกแต่ง ตลอดจนรูปเคารพที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้า ประเด็นค่อจากนั้นจึงศึกษาบทบาทของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อที่มีความสัมพันธ์ต่อชุมชน จุดหมายการศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบว่าศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อนั้นมีบทบาทในแง่ใดบ้างต่อชุมชน

การศึกษารูปแบบของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อที่มีต่อชุมชน จะทำการศึกษาโดยเริ่มจากการเป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเชื่อมโยงวัฒนธรรมจีนหลายด้านไว้ด้วยกัน และต่อด้วยการศึกษารูปแบบของศาลเจ้าทางด้านขวัญ กำลังใจ และทางด้านสังคม

ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นศาสนสถานที่เป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของอ่างศิลา ชลบุรี สิ่งที่ยังบอกความเป็นสัญลักษณ์ของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อได้นั้น มีองค์ประกอบที่จะแสดงสัญลักษณ์ออกมา ได้แก่

1. การวางแผนผังศาลเจ้าแบบศิลปะจีน การวางแผนผังของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ

เขียนตามแบบแผนเดิม ตามความเชื่อของวัฒนธรรมจีน บัญญัติ พนมศักดิ์ (สัมภาษณ์, 30 มกราคม,

2557) ประชานที่ปรึกษาศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ กล่าวถึงเรื่องการจัดกลุ่มอาคารและการใช้พื้นที่ของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ ไว้ว่า ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อมีการวางผังกระจายตัวอยู่ในแนวทางราบเป็นการจัดผังบริเวณแบบที่เรียกกันว่า ซื่อเหอเตี้ยน (O-plan) ซึ่งมีลักษณะเหมือนอักษรตัว “O” โครงหลังคาขังยึดแบบจีนโบราณโดยประดับตกแต่งด้วยรูปประติมากรรมจีนต่าง ๆ และมีค้ำกลอนคู่เป็นอักษรจีนเรียงอยู่บนประตูทางเข้าทางออก บ่งบอกถึงความเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนองค์ประกอบตามแบบแผน ประกอบด้วยลานโล่งหน้าอาคาร ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นที่ระบายอากาศและรับแสงธรรมชาติ และยังมีพื้นที่เปิดโล่งด้านหลังอาคารหลัก รูปแผนผังศาลเจ้าแบบ “ซื่อเหอเตี้ยน” ของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ ประกอบด้วย อาคารหลัก 3 หลัง หอฟ้าดิน ศาลาประทับองค์แม่พระธรณี ศาลเล็ก อาคารจำหน่ายของที่ระลึกและวัดดงมงคล และ โรงอาหารเจ

2. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และสีสันทันที่ใช้ในการตกแต่งศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นแบบศิลปะจีน เป็นสัญลักษณ์มงคล ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เป็นสัญลักษณ์การมีอายุยืน การมีบุตรหลานสืบตระกูล ความสงบสุขร่มเย็น อำนวยยศศักดิ์ และ โชคลาภ เป็นต้น

3. รูปเคารพที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ เป็นรูปแบบสัญลักษณ์ความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน บ่งบอกถึงความเชื่อที่ยังฝังแน่นทางศาสนา 3 ศาสนาคือ เต๋า ขงจื้อ และ พุทธมหายาน เช่น เทพหน้าจาช่าไท้จื้อ เทพไท้ส่วย เทพเจ็กเซียนฮ่องเต้ และเทพซีหวังหมู่ เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาเต๋า และพระกษิติครรภ โพธิสัตว์ เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาพุทธมหายาน เป็นต้น การจัดวางผู้สร้างให้ความสำคัญอยู่ที่ศาสนาเต๋าเป็นประธาน ประดิษฐานที่อาคารหลัก ส่วนรูปเคารพทางพุทธมหายาน ขงจื้อเป็นส่วนรอง ทั้งหมดเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมจีน

4. เทศกาลสำคัญในรอบปีของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ เป็นเทศกาลของจีนตามปฏิทินทางจันทรคติจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เดือน 1 เทศกาลสารทจีน เดือน 7 เทศกาลกินเจ เดือน 9 และยังมีวันฉลองวันเกิดเทพประธานประจำศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ เป็นต้น

ด้วยตัวอย่างความสำคัญขององค์ประกอบที่แสดงความเป็นสัญลักษณ์ออกมาจากข้อความข้างต้น จึงสามารถที่จะบ่งบอกได้ว่า ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นสัญลักษณ์ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน และเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ชุมชนอย่างมาก

ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ มีความสำคัญต่อสังคมชุมชนทางด้านขวัญ กำลังใจ และทางด้านกิจกรรมเพื่อสาธารณกุศล จากการศึกษาพบว่าในศาสนสถานหรือศาลเจ้านั้นจะเป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการสั่งสอนให้คนเป็นคนดี อีกทั้งยังมีรูปเคารพเกี่ยวกับเทพเจ้าในศาลเจ้า ที่มีความหมาย การสอนให้มีความกล้าหาญ มีความซื่อสัตย์ มีความกตัญญูกตเวที เชื้อถือนกกฎแห่งเวรกรรมทางศาสนาเต๋า สร้างให้คนในสังคมมีศีลธรรม เคารพสังคม มีกฎระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ศาลเจ้าจึงเป็นสถานที่สำคัญต่อสังคมหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ที่จะช่วยหล่อหลอมคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข มีความสุข และสร้างบุญกุศลสำหรับแต่ละบุคคล สำหรับศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อนั้น มีบทบาทอยู่หลายข้อ โดยแยกบทบาทของศาลเจ้าต่อชุมชนออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ บทบาททางด้านขวัญ กำลังใจ และทางด้านสังคม ดังนี้

1. บทบาททางด้านขวัญ และกำลังใจ

เป็นสถานที่พึ่งทางจิตใจ เป็นสถานที่ให้คนในสังคมได้เข้ามาใช้เพื่อสร้างกุศล สร้างความดี เมื่อคนได้เข้ามาไหว้เทพเจ้า ทำบุญ ด้วยความเชื่อที่ว่าจะทำให้จิตใจสบายใจปลอดโปร่ง จากการที่ตนเองมีความทุกข์บางอย่าง จากการสอบถามข้อมูลของประชาชนที่เข้ามาในศาลเจ้า ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2557 ได้ข้อมูลตรงกันว่า เมื่อเข้ามาไหว้เทพเจ้าแล้ว ทำให้จิตใจสบาย (โสภกา อินขาว, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2557) เนื่องจากเทพเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นเทพแห่งความสำเร็จ และชัยชนะ จึงมีนักธุรกิจจำนวนมากมาไหว้ขอพรเทพเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ เพื่อขอให้ธุรกิจเจริญรุ่งเรือง สุขภาพแข็งแรง และครอบครัวมีความสุข (สุนันท์ มนะทะศัน, สัมภาษณ์, มกราคม 2557)

ภาพที่ 4-8 ผู้มากราบไหว้เทพเจ้า (1)

ภาพที่ 4-9 ผู้มากราบไหว้เทพเจ้า (2)

เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมแก้ปวง ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อเป็นศาลเจ้าที่มีเทพให้
 ส่วยครบทั้ง 60 องค์ให้บูชา โดยเฉพาะในช่วงปีใหม่และช่วงตรุษจีน มีประชาชนจำนวนมาก
 ที่มาจากทั้งภายในและภายนอกจังหวัดชลบุรี มาแก้ปวงที่ศาลเจ้าแห่งนี้ จากการสอบถามข้อมูล
 ของประชาชนที่เข้ามาแก้ปวงในศาลเจ้า เมื่อวันที่ 20-30 เดือน มกราคม พ.ศ. 2557 จะให้ข้อมูล
 ตรงกัน คือ ปีนี้เป็นปีขงของตนเอง เมื่อทำพิธีแก้ปวงแล้ว เพื่อให้ทุกอย่างราบรื่นตลอดปี (สุรศักดิ์
 ไชยบุรีรักษ์, สัมภาษณ์, มกราคม 2557) ประชาชนบางคนมาแก้ปวงในศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อ
 ไม่ใช่ครั้งแรกแล้ว ต่างรู้สึกที่ดี เพราะถือว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” (จิตติมา วัคพงษ์,
 สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557)

ภาพที่ 4-10 การไหว้เทพให้สวย 60 องค์

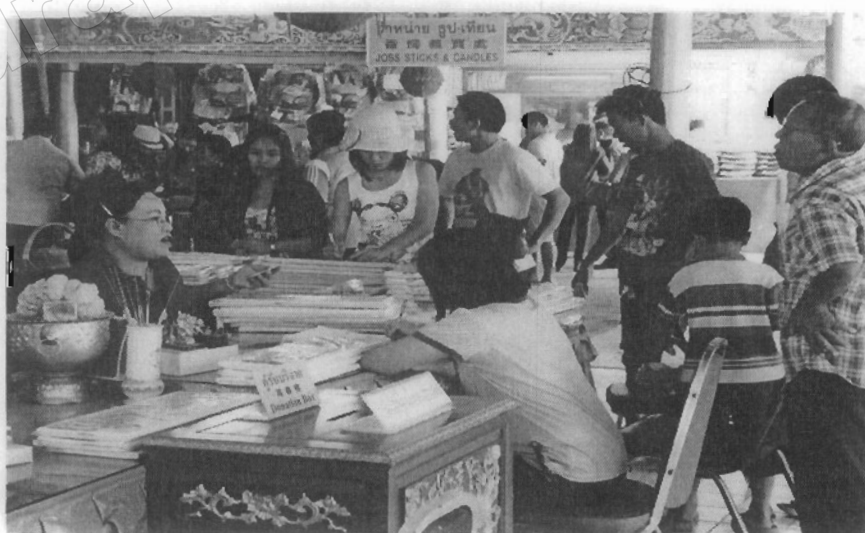
ภาพที่ 4-11 พิธีแก้ปิ้ง

เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อสาธารณกุศล ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อรับบริจาค โรงศพ เพื่อนำไปบริจาคให้ผู้ไร้ญาติ และรับบริจาคได้ชีวิตโค-กระบือ นอกจากนี้ยังมีการทำบุญบริจาค ที่ดินถวายองค์พระหน้าจาช่าไท้จื้อ หล่อพระอวโลกิเตศวรมหาโพธิสัตว์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รุกพระองค์ ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื้อจัดตั้งเป็นมูลนิธิธรรมรักษิมฉัตรัน มีวัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการต่อผู้ประสบภัยให้รอดพ้นจากสาธารณภัย อุบัติภัย และภัยพิบัติต่าง ๆ จากธรรมชาติ เพื่อสงวนรักษาชีวิตและทรัพย์สินผู้ประสบภัยให้รอดพ้นจากการสูญเสียชีวิตโดยฉับไว ทุกคนที่เป็นอาสาสมัครมูลนิธิ ฯ ต้องผ่านการอบรมอย่างถูกวิธีโดยผู้เชี่ยวชาญ กิจกรรมนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี สาธารณสุขจังหวัดชลบุรี และโรงพยาบาลชลบุรี

ภาพที่ 4-12 การทำบุญโลงชีวิตโค-กระบือ

ภาพที่ 4-13 การทำบุญบริจาคโลงศพ

2. บทบาททางด้านสังคม

เป็นสถานที่พบปะสมาคม กรรมการกับผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ผู้เข้าร่วมประกอบพิธีกับผู้เข้าร่วมประกอบพิธี การแสดงออกซึ่งความเป็นคนพวกเดียวกัน การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในเทศกาลสำคัญมีกิจกรรมตามประเพณีจีน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกิจกรรมที่ทางศาลเจ้าจัดให้มีขึ้นช่วงในวันตรุษจีน คือ มีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นจำนวนมาก เริ่มจากพิธีถวายพุทธบูชา (กึ่งฮุก) เป็นการถวายพระกระยาหารแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพิธีสวดมนต์ เดินรูป ต่อจากนั้นจะเป็นพิธีอัญเชิญตราประทับองค์เทพเจ้า ๑ รับเสด็จเทพเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกพระองค์ประทับประทานพรแก่ทุกคน พร้อมรับซอง มั่งมีศรีสุข (อั่งเปา) จากองค์ท่านเป็นขวัญถุงให้การดำรงเรื่องราวร้ายๆ ขึ้น เป็นต้น ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงว่า ศาลเจ้าเป็นแหล่งที่พบปะสมาคมในงานเทศกาลตามประเพณีของศาลเจ้าที่จัดขึ้น

ภาพที่ 4-14 งานเทศกาลกินเจ ประจำปี พ.ศ. 2556

ภาพที่ 4-15 งานเดินข้ามสะพาน อายุ วัฒนธรรม พ.ศ.2556

เป็นแหล่งการเรียนรู้ สืบทอดทางประเพณี รวมทั้งเป็นแหล่งพิพิธภัณฑ์ ศาลเจ้านอกจากมีบทบาททางด้านศาสนาแล้ว ยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ด้านความเชื่อของคนจีน ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน ด้านความรู้ทางอาคารสิ่งก่อสร้าง ศิลปกรรม ด้านการสืบทอดประเพณี เป็นต้น ศาลเจ้าจึงเปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรักษาของดั้งเดิม สืบทอดการอนุรักษ์ประเพณี ความเชื่อของบรรพชน นอกจากนี้ศาลเจ้ายังเป็นสถานศึกษาของบุตรหลาน โดยเน้นการสอนภาษาจีน เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดกันต่อไป แต่สำหรับศาลเจ้าหน้าจาช่าไถ้จื้อ ยังไม่มีศูนย์การเรียนรู้ภาษาจีน เพราะศาลเจ้านี้ไม่ได้อยู่ในตลาด และประชากรใกล้เคียงก็น้อย (บัญญัติ พนมศักดิ์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557)

เป็นศูนย์กลางของลัทธิเต๋าในประเทศไทย เพราะว่ามีรูปเคารพทางลัทธิเต๋าทั้งหมด ปัจจุบันศาลเจ้าหน้าจาช่าไถ้จื้อกำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ประทับองค์พระมหาโพธิสัตว์กวนอิม 84 ปาง บนเนื้อที่ประมาณ 36 ไร่ และในอนาคตศาลเจ้ายังคงดำเนินการขยายพื้นที่ไปเรื่อย ๆ โดยมีอาคารที่สำเร็จบริบูรณ์ ได้แก่ ศาลเจ้าหน้าจาช่าไถ้จื้อ วิหารเต๋าบ้อห่งกุง วิหารพระมหาโพธิสัตว์กวนอิม 84 ปาง วิหารหมื่นเซียน วิหารหมื่นพุทธ เจดีย์บรรจุองค์หน้าจาช่าไถ้จื้อ 108 ปาง (บัญญัติ พนมศักดิ์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557)

ภาพที่ 4-16 อาคารที่กำลังดำเนินการก่อสร้างประทับองค์พระมหาโพธิสัตว์กวนอิม 84 ปาง

เป็นสถานที่ให้ความบันเทิง จากกิจกรรมประเพณีในศาลเจ้าในเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ แล้วจึงส่งผลทำให้เกิดความรู้และความบันเทิง เช่น ขบวนแห่เซดสิงโตในวันตรุษจีน การแสดงงิ้ว ช่วงเทศกาลกินเจและวันเกิดของเทพเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อ การเปิดให้ประชาชน และนักท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้ามากราบไหว้แล้ว ยังได้รับความบันเทิงชื่นชมในความสวยงามของสถาปัตยกรรม รูปเคารพ ภาพจิตรกรรม เป็นต้น แต่ก่อนศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อมีการละเล่นมากมายตามประเพณี ในช่วงเทศกาลสำคัญของทุกปี แต่ในช่วงนี้มีข้อจำกัดของบุคลากร จึงไม่สามารถจัดการแสดงได้ ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื่อมีวัตถุประสงค์ในทางให้เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ให้คนมาสักการะบูชามากกว่า ใช้เป็นสถานที่ในการแดงออกทางวัฒนธรรม (บัญญัติ พนมศักดิ์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557)

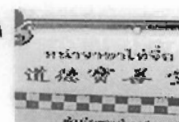
ภาพที่ 4-17 การแห่เซดสิงโตในช่วงปีใหม่

ภาพที่ 4-18 การแสดงงิ้วช่วงเทศกาลกินเจ

ศาลเจ้าเป็นศูนย์สังเคราะห์ การทำงานของมูลนิธิธรรมศรีมณีรัตน์แบ่งเป็นสายงาน มีคุณกิตติ พุทธนพ ทำหน้าที่เป็นประธานหน่วยอาสาสมัครกู้ภัย รองประธานมี 6 คน ความรับผิดชอบกระจายออกเป็นฝ่าย เขต และจุด ตามลำดับ โดยตั้งทีมงานขึ้นมาช่วยกัน ทุกคนพร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามจุดต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้มีหน่วยกู้ภัยทางรถและทางเรือ สามารถ

ช่วยเหลือภัยทางน้ำและทางบกได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของทางราชการ ปัจจุบันมีรถกู้ภัยออกปฏิบัติหน้าที่ทุกวันจำนวน 5 คัน มีโรงพยาบาลสามารถให้การสนับสนุนได้ทันทีจำนวน 3 คัน และมีเรือเร็วกู้ภัย 2 ลำ เรืออลูมิเนียมสำหรับขนย้ายทางน้ำอีก 5 ลำ (บัญชาทร พนมศักดิ์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2557) หน่วยกู้ภัยมูลนิธิธรรมรัศมีมณีรัตน์ได้รับการส่งมาจากศูนย์สั่งการของโรงพยาบาลชลบุรี และในกรณีมีอุทกภัยทุกครั้งทางมูลนิธิก็ส่งหน่วยงานไปสนับสนุน (ศักดิ์สิทธิ์ งามสง่า, สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2557)

ภาพที่ 4-19 มูลนิธิธรรมรัศมีมณีรัตน์ มังกรชลบุรี